

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÇERÇEVESİNDE ETKİNLİK ÖRNEKLERİYLE HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİ

Editör

Prof. Dr. Taner ALTUN

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÇERÇEVESİNDE ETKİNLİK ÖRNEKLERİYLE HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİ

Editör

Prof. Dr. Taner ALTUN

Yazarlar

Salih AKYILDIZ - Sabahattin ÇİFTÇİ - Taner ALTUN - Zühal DİNÇ ALTUN - Ayşegül ASLAN
Onur BATMAZ - Yalçın KARALI - Ayşegül OĞUZ NAMDAR - Volkan BİLİR - Ahmet GÜLAY
Derya KELLEÇİ - Mükremin DURMUŞ - Sevim Burçin GÜLTEKİN - Caner ÖZDEMİR
Miraç BAKKALOĞLU - Aybuke BAŞTÜRK - Diyar AZBAĞ - Zehra Nur KOYNOĞLU
Özgür Can CAVDAR - Sedat ADIGÜZEL - Sinem Gül AVCI - Uğur DEMİR

ISBN: 978-625-5711-30-4

E-ISBN: 978-625-5711-31-1

DOI: 10.54637/vizetek.9786255711311

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz. Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Zeynep ERTUĞRUL

Baskı: Ankara | Ekim, 2025

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteki yayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA

Tel.: 0 (312) 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÇERÇEVESİNDE ETKİNLİK ÖRNEKLERİYLE HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİ

Editör

Prof. Dr. Taner ALTUN

Yazarlar

Prof. Dr. Salih AKYILDIZ
Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ
Prof. Dr. Taner ALTUN
Prof. Dr. Zühal DİNÇ ALTUN
Doç. Dr. Ayşegül ASLAN
Doç. Dr. Onur BATMAZ
Doç. Dr. Yalçın KARALI
Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR
Doç. Dr. Volkan BİLİR
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜLAY
Dr. Öğr. Üyesi Derya KELLEÇİ
Dr. Öğr. Üyesi Mükremin DURMUŞ
Dr. Öğr. Üyesi Sevim Burçin GÜLTEKİN
Dr. Öğr. Üyesi Caner ÖZDEMİR
Dr. Miraç BAKKALOĞLU
Arş. Gör. Dr. Aybüke BAŞTÜRK
Arş. Gör. Diyar AZBAĞ
Arş. Gör. Zehra Nur KOYNOĞLU
Bilim Uzmanı Özgür Can CAVDAR
Bilim Uzmanı Sedat ADIGÜZEL
Öğretmen Sinem Gül AVCI
Uğur DEMİR

(Yazar sıralaması ünvan ve alfabetik sıralamaya göre yapılmıştır.)

Bölümler ve Yazarlar

Editör

Prof. Dr. Taner ALTUN

- 1. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinin Tanımı, Temel Kavramları ve Kapsamı**
Prof. Dr. Taner ALTUN, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-9946-7257
- 2. Bölüm** **Dünyada ve Türkiye’de Hayat Bilgisi Dersi ve Öğretim Programlarının Tarihsel Gelişimi**
Uğur DEMİR, Necmettin Erbakan Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-1774-0369
Prof. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ, Necmettin Erbakan Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-5437-9867
- 3. Bölüm** **Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Temelinde 2024 Hayat Bilgisi Öğretim Programının Yaklaşımı ve Yapısı**
Prof. Dr. Salih AKYILDIZ, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-8569-7411
- 4. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Öğrenme Çıktıları: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli**
Doç. Dr. Onur BATMAZ, Yozgat Bozok Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-9208-2645
- 5. Bölüm** **Hayat Bilgisinde Temel Beceriler ve Öğretimi**
Dr. Öğr. Üyesi Caner ÖZDEMİR, Ordu Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-3511-0942
- 6. Bölüm** **Hayat Bilgisi Öğretiminde Kapsayıcı Eğitim ve Farklılaştırılmış Öğretim Uygulamaları**
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜLAY, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-7700-0768
Öğretmen Sinem Gül AVCI, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID: 0009-0004-8874-0317
- 7. Bölüm** **Hayat Bilgisi Öğretiminde Etkili Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleri**
Dr. Miraç BAKKALOĞLU, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID: 0000-0003-2944-3529
- 8. Bölüm** **Hayat Bilgisi Öğretiminde Öğrenme Materyallerinin Kullanımı**
Dr. Öğr. Üyesi Mükremin DURMUŞ, Kafkas Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-4301-0033

- 9. Bölüm** **Hayat Bilgisi Öğretiminde Üretken Yapay Zekâ Araçlarından Yararlanma**
Arş. Gör. Zehra Nur KOYNOĞLU, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-4750-4332
Bilim Uzmanı Özgür Can CAVDAR, Atatürk Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-2127-2385
- 10. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde Demokratik Eğitim Ve Aktif Yurttaşlık Eğitimi**
Arş. Gör. Dr. Aybüke BAŞTÜRK, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000 - 0003 - 0512 - 7564
- 11. Bölüm** **Hayat Bilgisinde Fen Ve Doğa Konularının Öğretimi**
Dr. Öğr. Üyesi Sevim Burçin GÜLTEKİN, Artvin Çoruh Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-3867-0080
Doç. Dr. Volkan BİLİR, Artvin Çoruh Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-8709-6257
- 12. Bölüm** **Hayat Bilgisi Öğretiminde Güncel Okuryazarlıklar**
Dr. Öğr. Üyesi Derya KELLEÇİ, Giresun Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-6921-9711
- 13. Bölüm** **Hayat Bilgisinde Değerlerin Öğretimi**
Dr. Öğr. Üyesi Caner ÖZDEMİR, Ordu Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-3511-0942
Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-6853-8507
- 14. Bölüm** **Hayat Bilgisi Öğretiminde Sınıf Ve Okul Dışı Öğrenme Uygulamaları**
Doç. Dr. Ayşegül ASLAN, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-2363-0091
- 15. Bölüm** **Hayat Bilgisinde Sanat Konularının Öğretimi**
Prof. Dr. Zühal DİNÇ ALTUN, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-3122-5160
Arş. Gör. Diyar AZBAĞ, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 000-0002-2412-613X
- 16. Bölüm** **Hayat Bilgisi Öğretiminde Öğrenci Başarılarının Değerlendirilmesi**
Doç. Dr. Yalçın KARALI, İnönü Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-8977-5034
Bilim Uzmanı, Sedat ADIGÜZEL, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID: 0000-0002-8866-2919

ÖN SÖZ

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına girerken, eğitim politikaları ve öğretim programları ülkemizin gelecek vizyonu doğrultusunda yeniden yapılandırılmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu vizyonun somut bir yansıması olarak değerler, beceriler ve güncel okuryazarlıklar üzerine inşa edilmiş; birey, toplum ve evren arasında dengeli bir ilişki kurmayı hedefleyen bir anlayışı temsil etmektedir. Bu model, öğrencilerin yalnızca akademik bilgi edinmelerini değil; aynı zamanda hayat becerileri, demokratik vatandaşlık bilinci, etik değerler ve yaşam boyu öğrenme tutumu geliştirmelerini öngörmektedir.

İlkokulun temel derslerinden biri olan Hayat Bilgisi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli içinde özel bir önem taşımaktadır. Hayat Bilgisi, yalnızca öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumları anlamalarını değil, aynı zamanda toplumsal yaşamın aktif bir bireyi olmalarını da sağlayan bütüncül bir ders niteliğindedir. Öğrenciler bu ders aracılığıyla, birey, toplum ve doğa arasındaki ilişkileri kavramakta; hak, sorumluluk ve özgürlük bilinci geliştirerek demokratik bir toplumun temel değerlerini içselleştirmektedir.

Hayat Bilgisi, öğrencilerin kişisel kimliklerini inşa etmelerine katkı sunarken, aynı zamanda toplumsal aidiyet duygularını güçlendirir. Çocukların çevresini tanımasına, doğa ile uyumlu bir yaşam tarzı geliştirmesine, toplumsal sorunlara duyarlılık göstermesine ve değerler üzerinden bir yaşam felsefesi oluşturmaya imkân tanır. Bu yönüyle ders, hem bireysel gelişime hem de toplumsal bütünleşmeye hizmet eden bir eğitim alanı olarak öne çıkmaktadır.

Ayrıca, Hayat Bilgisi dersi öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim kurma, empati geliştirme ve iş birliği yapma gibi 21. yüzyıl becerilerini erken yaşta kazanmalarına zemin hazırlar. Güncel okuryazarlıklarla desteklenen bu beceriler, çocukların dijital çağın gerektirdiği yeterliliklere uyum sağlamasına katkıda bulunur. Dolayısıyla Hayat Bilgisi, yalnızca bir ders değil, öğrencilerin akademik hayatlarına, sosyal ilişkilerine ve gelecekteki vatandaşlık rollerine doğrudan etki eden yaşam odaklı bir öğrenme alanıdır.

Elinizdeki Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Hayat Bilgisi Öğretimi adlı eser, bu dönüşüm sürecini çok boyutlu bir şekilde ele almak amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta:

- Dersin tanımı, temel kavramları ve kapsamı,
- Dünyada ve Türkiye’de tarihsel gelişimi,
- 2024 Hayat Bilgisi Öğretim Programı’nın yaklaşımı ve yapısı,
- Öğrenme alanları ve öğrenme çıktıları,
- Temel beceriler, değerler, demokratik eğitim ve aktif yurttaşlık,
- Kapsayıcı eğitim, farklılaştırılmış öğretim uygulamaları ve güncel okuryazarlıklar,
- Sanat, fen-doğa konuları ve sınıf dışı öğrenme deneyimleri,
- Üretken yapay zekâ araçlarının öğretime entegrasyonu,
- Ölçme-değerlendirme boyutları,

alanında uzman akademisyenler ve uygulayıcı eğitimciler tarafından kapsamlı biçimde incelenmiştir. Böylece eser, kuramsal çerçeve ile uygulama örneklerini bütünleştiren bir rehber kitap olma özelliği taşımaktadır.

Bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen değerli yazarlarımıza, katkı sunan akademisyen ve eğitimcilere içten teşekkürlerimi sunuyorum. Kitabın, Hayat Bilgisi dersinin öğretime yönelik güncel tartışmalara ışık tutacağına, öğretmenlerimizin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağına ve öğrencilerimizin öğrenme süreçlerini daha nitelikli hale getireceğine inanıyorum.

Eserin, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin temel ilkelerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sunmasını ve Hayat Bilgisi öğretiminde çağdaş, değer temelli ve kapsayıcı bir vizyonun gelişmesine hizmet etmesini diliyorum. Eserin ayrıca, başta öğretmen adayları ve öğretmenler olmak üzere, eğitim fakülteleri, araştırmacılar ve eğitim politikası yapıcılar için de önemli bir başvuru kaynağı olmasını temenni ediyorum.

Ekim, 2025

Prof. Dr. Taner ALTUN

Editör

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

Hayat Bilgisi Dersinin Tanımı, Temel Kavramları ve Kapsamı 1

Taner ALTUN

BÖLÜM 2

Dünyada ve Türkiye’de Hayat Bilgisi Dersi ve
Öğretim Programlarının Tarihsel Gelişimi 25

Uğur DEMİR
Sabahattin ÇİFTÇİ

BÖLÜM 3

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Temelinde 2024
Hayat Bilgisi Öğretim Programının Yaklaşımı ve Yapısı 49

Salih AKYILDIZ

BÖLÜM 4

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve
Öğrenme Çıktıları: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 75

Onur BATMAZ

BÖLÜM 5

Hayat Bilgisinde Temel Beceriler ve Öğretimi 97

Caner ÖZDEMİR

BÖLÜM 6

Hayat Bilgisi Öğretiminde Kapsayıcı Eğitim ve
Farklılaştırılmış Öğretim Uygulamaları 121

Ahmet GÜLAY
Sinem Gül AVCI

BÖLÜM 7

Hayat Bilgisi Öğretiminde Etkili Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleri..... 147

Miraç BAKKALOĞLU

BÖLÜM 8

Hayat Bilgisi Öğretiminde Öğrenme Materyallerinin Kullanımı 183

Mükremin DURMUŞ

BÖLÜM 9

Hayat Bilgisi Öğretiminde Üretken Yapay Zekâ Araçlarından Yararlanma 205

*Zehra Nur KOYNOĞLU
Özgür Can CAVDAR*

BÖLÜM 10

Hayat Bilgisi Dersinde Demokratik Eğitim Ve Aktif Yurttaşlık Eğitimi 227

Aybüke BAŞTÜRK

BÖLÜM 11

Hayat Bilgisinde Fen ve Doğa Konularının Öğretimi 241

*Sevim Burçin GÜLTEKİN
Volkan BİLİR*

BÖLÜM 12

Hayat Bilgisi Öğretiminde Güncel Okuryazarlıklar 263

Derya KELLEÇİ

BÖLÜM 13

Hayat Bilgisinde Değerlerin Öğretimi 291

*Caner ÖZDEMİR
Ayşegül OĞUZ NAMDAR*

BÖLÜM 14

Hayat Bilgisi Öğretiminde Sınıf Ve Okul Dışı Öğrenme Uygulamaları 311

Ayşegül ASLAN

BÖLÜM 15

Hayat Bilgisinde Sanat Konularının Öğretimi 335

*Zühal DİNÇ ALTUN
Diyar AZBAĞ*

BÖLÜM 16

Hayat Bilgisi Öğretiminde Öğrenci Başarılarının Değerlendirilmesi 357

*Yalçın KARALI
Sedat ADIGÜZEL*